

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată înaintată de Bejenaru Stanislav împotriva Ministerul Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, privire la încasarea prejudiciului moral, cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și instanțelor de judecată,

împotriva deciziei din 26 septembrie 2024 a Curții de Apel Cahul, prin care s-au admis apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de intervenientul accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova și s-a modificat hotărârea din 05 iunie 2023 a Judecătoriei Cahul, sediul central,

(Dosarul nr. 2ra-1144/24

Nr. PIGD 2-22045697-01-2ra-04122024)

Recurs declarat după 01 septembrie 2023. Recursul vădit neîntemeiat, în temeiul art. 433 (1) lit. f) din Codul de procedură civilă. Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel nu constituie un temei de casare a ei.

Au examinat anterior cauza judecătoreii:

Prima instanță: Judecătoria Cahul, sediul central (A. Bologan)

Instanța de apel: Curtea de Apel Cahul (G. Vavrin, N. Bondarenco, V. Movilă)

07 mai 2025

Textul corespunde originalului

**Examinând în lipsa părților admisibilitatea recursului declarat de
Ministerul Justiției al Republicii Moldova,**

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din
Stela Procopciuc, *Președinte*,
Oxana Parfeni
Gheorghe Stratulat, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 01 aprilie 2022, Bejenaru Stanislav a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Procuratura Generală și Ministerul Finanțelor, privind repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești.

2. În motivarea cererii a menționat că la 05 octombrie 2018, Procuratura Anticorupție a pornit cauza penală nr.XXXXXXX conform elementelor infracțiunii prevăzute de art.XXX alin.(X) din Codul penal. Temei de urmărire penală a servit plângerea cet. Bondarenco Igor, înregistrată la 30 martie 2018 la DGT Sud a CNA, privind pretinse fapte ilegale de abuz de serviciu comise de persoane publice din cadrul Biroului Vamal Sud.

3. Prin ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuit din 10 aprilie 2019, emisă în cadrul cauzei penale nr. XXXXXXX, Bejenaru Stanislav a fost recunoscut în calitate de bănuit, în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.XX alin.(X) din Codul penal.

4. La 24 iulie 2020, prin Ordonanța procurorului în Procuratura Anticorupție, oficiul Sud, Anatolie Ciuleacu, s-a dispus scoaterea sa de sub urmărire penală, referitor la incriminarea infracțiunii prevăzute de art.XXX alin.(X) din Codul penal, deoarece acțiunile sale nu întrunesc elementele infracțiunii, iar în motivarea ordonanței s-a indicat faptul că nu s-au probat elementele infracțiunii în faptele săvârșite de către bănuit.

5. A susținut că quantumul prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și procuraturii se determină luând în considerare gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost bănuit. Respectiv prin ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuit, i-a fost imputată săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.XXX alin.(X) din Codul penal, și anume folosirea situației de serviciu, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice, care se pedepsește cu amendă în mărime de 650 la 1150 unități convenționale sau cu închisoare de până la 6 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.

6. A menționat că, a fost bănuit de comiterea unei infracțiuni grave, ceea ce constituie o bănuială destul de serioasă, cu un puternic impact negativ atât

asupra imaginii sale personale și profesionale, cât și asupra întregii familii. În cadrul procesului a fost nevoie să dea explicații, să prezinte probe, iar organul de urmărire penală și procuratura în loc să contribuie la curmarea acestor abuzuri, dimpotrivă, prin înaintarea neîntemeiată față de el a bănuielii de comiterea a infracțiunii, i s-a cauzat stare de nervozitate, stres, frustrare și dezamăgire, care la rândul lor au generat insomnie și cefalee, consecințe ce au reflectat asupra sa și familiei sale.

7. A arătat că o importanță deosebită la evaluarea suferințelor morale cauzate prin tragere ilegală la răspundere penală o are durata urmăririi penale, care a fost pornită la 05 octombrie 2018, ordonanța de recunoașterea în calitate de bănuțit a fost emisă la 24 iulie 2019, iar ordonanța de scoaterea sa de sub urmărire penală a fost emisă la 24 iulie 2020, respectiv urmărirea penală a durat aproximativ un an și trei luni, perioadă în care a trăit stări de umilință, disconfort enorm, or, acționând licit și cu bună-credință i s-au imputat neîntemeiat comiterea infracțiunii prevăzute de art.XX alin.(X) din Codul penal.

8. A mai arătat că unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire. Reieșind din cele relatate anterior, gravitatea suferințelor morale, disconfortul psihologic emoțional, starea de stres, nervozitate cauzată prin acțiunea ilicită de recunoaștere în calitate de bănuțit în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.XX alin.(X) din Codul penal, motiv din care consideră că suma de 100 000,00 de lei va fi una echitabilă în vederea atenuării suferințelor morale cauzate.

9. Reieșind din cele menționate supra, reclamantul a solicitat încasarea în beneficiul său din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, prejudiciul moral cauzat prin acțiunea ilicită de tragere la răspundere penală ale organului de urmărire penală și procuraturii, în cuantum de 100 000,00 de lei, precum și cheltuieli de judecată suportate.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

10. Prin hotărârea din 05 iunie 2023 a Judecătoriei Cahul, sediul central, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Bejenaru Stanislav. S-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Bejenaru Stanislav suma de 10000,00 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii, și suma de 5000,00 de lei cu titlu de cheltuieli legate de asistența juridică la examinarea prezentei cauze, iar în total suma de 15000,00 de lei. Pretențiile reclamantului Bejenaru Stanislav, cu privire la repararea prejudiciului moral, în partea ce excede suma adjudecată, s-a respins ca neîntemeiate.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

11. La 12 iunie 2023, prin intermediul poștei electronice (f.d. 86), iar, la 16 iunie 2023, prin intermediul poștei terestre (f.d.90), Ministerul Justiției al RM,

a declarat apel nemotivat (f.d.83/84; 87/88), la 04 august 2023, prin intermediul poștei electronice (f.d. 113), iar la 09 august 2023, prin intermediul poștei terestre (f.d.135), a depus motivarea apelului împotriva hotărârii din 05 iunie 2023 a Judecătoriei Cahul, sediul central, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii primei instanțe în partea admiterii parțiale a cererii de chemare în judecată, cu emiterea unei noi decizii în această parte prin care acțiunea să fie respinsă ca fiind neîntemeiată (f.d.114/120; 121/133).

12. La 21 iunie 2023, Procuratura Generală a RM a declarat apel nemotivat (f.d.100), iar la 30 iunie 2023 a prezentat motivarea apelului împotriva hotărârii din 05 iunie 2023 a Judecătoriei Cahul, sediul central, solicitând casarea hotărârii și pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii ca fiind neîntemeiată (f.d.102/104).

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

13. Prin decizia din 26 septembrie 2024 a Curții de Apel Cahul, s-a admis apelurile declarate de Ministerul Justiției al RM și de intervenientul accesoriu Procuratura Generală a RM. S-a modificat hotărârea din 05 iunie 2023 a Judecătoriei Cahul, sediul central, în partea încasării a prejudicialului moral, prin micșorarea cuantumului despăgubirilor prejudiciului moral adjuocate, de la suma de 10 000,00 de lei la suma de 5000,00 de lei. În rest, hotărârea din 05 iunie 2023 a Judecătoriei Cahul, sediul central, s-a menținut (f.d. 175; 176-183).

14. Pentru a decide astfel, instanța de apel analizând prevederile art.23 alin.(3), art. 284 alin.(1) și (2), art. 524, art.525 alin.(1) din Codul de procedură penală, art.2007 alin.(1) lit.a), art.2037 alin.(1) din Codul civil, precum și prevederile Legii nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, a conchis despre temeinicia pretențiilor apelantului-Ministerul Justiției al RM și a intervenientului accesoriu Procuratura Generală a RM, în coroborare cu materialele cauzei și cele constatate de către instanța de fond, și a ajuns la concluzia că, la caz, sânt întrunite condițiile reparării de către stat a prejudiciului moral lui Bejenaru Stanislav.

15. La fel, instanța de apel a constatat că în cadrul urmăririi penale în privința lui Bejenaru Stanislav nu s-a manifestat factorul represiv al autorităților statului, or mersul urmăririi penale a fost pasiv în raport cu persoana pârâtului, așa cum nu s-au aplicat măsuri preventive în privința lui Bejenaru Stanislav, nu a fost reținut/arestat, nu a fost pus sub urmărire penală, percheziționat, nu abundă cu acțiuni de urmărire penală în care este implicat pârâtul.

16. În continuare, instanța de apel a reținut că reieșind din normele legale în raport cu materialele cauzei, prima instanță nu a stabilit corect suma ce urmează a fi încasată cu titlu de prejudiciu moral, din care considerente

apelurile declarate de Procuratura Generală și Ministerul Justiției urmează a fi admise în acest sens, cu modificarea hotărârii primei instanțe, prin micșorarea cuantumului prejudiciului moral încasat

17. În acest sens, instanța de apel a notat că instanța de fond apreciind corect circumstanțele cauzei și valorificând prejudiciul moral suportat de reclamant în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, a admis parțial acțiunea, însă suma de 10000,00 de lei încasată de instanța de prim nivel este una exagerată în raport cu criteriile stabilite la caz și principiul general al echității. Or, despăgubirile pentru prejudiciul moral trebuie să fie juste, raționale și echitabile, adică trebuie stabilite în așa fel, încât să asigure efectiv o compensare suficientă și nicidecum exagerată a prejudiciului moral cauzat.

18. Instanța de apel a apreciat ca neîntemeiate argumentele apelanților cu referire la faptul că Bejenaru Stanislav nu a prezentat probe care ar confirma prejudiciul moral cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală, nefiind temei de a genera obligațiunea statului la repararea acestuia, dat fiind că acest argument poartă un caracter declarativ și formal, fiind contrar prevederilor art.2007 alin.(1) lit.a) și 2037 din Codul civil și Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 privind repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești.

19. Referitor la pretenția reclamantului Bejenaru Stanislav cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică suportată în prezenta cauză civilă în sumă de 5000,00 de lei, instanța de apel a considerat că prima instanță întemeiat a admis integral pretențiile reclamantului Bejenaru Stanislav, întrucât cheltuielile de asistență juridică la suma 5000,00 de lei au fost demonstrat prin probe pertinente și concludente. Cuantumul cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 5000,00 de lei, instanța de apel îl apreciază ca fiind unul real, necesar și rezonabil ca mărime, reieșind din complexitatea cauzei, volumul de muncă a avocatului la pregătirea acțiunii civile și la durata procesului civil.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

20. La 19 noiembrie 2024, Ministerul Justiției al RM a declarat recurs împotriva deciziei din 26 septembrie 2024 a Curții de Apel Cahul, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

20.1. În motivarea recursului, recurentul a indicat motivele de fapt și de drept invocate pe parcursul examinării cauzei în prima instanță și instanța de apel, suplimentar a invocat că instanțele de judecată ierarhic inferioare nu au pătruns în esența cauzei, apreciind greșit și arbitrar probele, superficial și incorect solicitările cu care a fost investită. Ceea ce impută, în esență, că atât prima instanță cât și instanța de apel nu au cercetat multiaspectual, complet, nepărtinitor și nemijlocit probatoriul administrat, fixând la bază argumente iluzorii, bazate pe ipoteze de ordin subiectiv, prezentate faptic de reclamant.

20.2. În contextul dat, a considerat necesar de a evidenția faptul că decizia contestată conține lacune și este dictată de concluzii nemotivate. Or, nu de puține ori, atât practica CEDO cât și doctrina au învederat că motivarea unei hotărâri asigură părților drepturi concrete, efective, ce implică materializare și nu doar ipotetice. Or, motivarea trebuie să justifice prin forța logicii, raționamentelor, probelor și normelor de drept, toate elementele care compun legalitatea actului judecătoresc, însă, la caz, această exigență lipsește integral, ce denotă un viciu și o omisiune a judecătorului de a aduce motive suficiente, în baza cărora Ministerul Justiției al RM și Procuratura Generală a RM au fost lipsite de dreptul de a înțelege motivele respingerii probelor sale, motive destul de serioase încât de această motivare să depindă aprecierea legalității și corectitudinii hotărârii judecătorești.

20.3. Subsecvent, a mai susținut că instanțele de judecată ierarhic inferioare, prin memoriul hotărârilor sale, nu oferă putere de convingere, or, aceasta trebuia temeinic motivată și să cuprindă raționamentul logico-juridic al magistratului care pronunță hotărârea de admitere parțială. În concluzie, a susținut că soluțiile instanțelor inferioare urmează a fi anulate, cu emiterea unei decizii legale și juste de respingere a cererii ca neîntemeiată. Or, soluția adoptată de instanța de judecată, prin decizia contestată, nu este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului.

20.4. Totodată a notat că pentru a pretinde în special la repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului pretins a fi încălcat în speță, reclamantul în cererea de chemare în judecată urma să dovedească prejudiciul moral sub aspectul existenței (care suferințe fizice sau psihice) și prin care probe, se confirmă argumentele invocate de acesta (art. 117-119 din Codul de procedură civilă), or, nerespectarea principiului probațiunii statuat la art.118 din Codul de procedură civilă, va constitui o încălcare flagrantă a prevederilor art.6 a CEDO.

20.5. Cu referire la compensarea prejudiciului moral, potrivit prevederilor art. 11 din Legea nr. 1545/1998, a reiterat că atât instanța de fond cât și instanța de apel au ignorat în totalitate prevederile art. 219 alin.(4) din Codul de procedură penală.

20.6. A mai menționat că instanțele de judecată inferioare nu sau respectat prevederile art. 94 și art. 96 din Codul de procedură civilă, or, cheltuielile de judecată sub forma de asistență juridică urmau a fi compensate proporțional părții admise din pretenții, prin marjă de apreciere, că au fost reale, necesare și rezonabile, însă nu așa cum a solicitat expres reclamantul și apreciate greșit de instanțele de judecată ierarhic inferioare.

21. La 27 decembrie 2024, Curtea Supremă de Justiție, prin intermediul poștei electronice, a expediat în adresa lui Bejenaru Stanislav, precum și intervenienților accesorii, copia recursului declarat de Ministerul Justiției al RM, împotriva deciziei din 26 septembrie 2024 a Curții de Apel Cahul, creând

astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de expediere anexată la materialele dosarului (f.d.204).

22. Deși, la 27 decembrie 2024, Bejenaru Stanislav, precum și intervenienții accesorii, au recepționat copia recursului, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei (f.d. 205/206), aceștia nu și-au valorificat dreptul procedural respectiv și nu au depus referințe, prin care să-și expună opinia referitor la recursul declarat de Ministerul Justiției al RM, împotriva deciziei din 26 septembrie 2024 a Curții de Apel Cahul.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

23. Art. 434 alin.(1) – (2) din Codul de procedură civilă, prevede următoarele:

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

24. Art. 433 alin.(1) lit.f) din Codul de procedură civilă, prevede că cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

f) recursul este vădit neîntemeiat.

25. Art. 432 alin. (1) lit. b), e) și (2) din Codul de procedură civilă, reglementează că, recursul este admis dacă:

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

(2)Temeiurile menționate la alin. (1) lit. d)-f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

26. Art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă,

„În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

27. Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Cahul a pronunțat dispozitivul deciziei în ședință publică la 26 septembrie 2024.

28. Totodată, potrivit scrisorii de expediere a actului judecătoresc (f.d.184), la 11 noiembrie 2024, Curtea de Apel Cahul a expediat părților, prin

intermediul oficiului poștal, copia deciziei integrale din 26 septembrie 2024, însă, date privind recepționarea acesteia lipsesc la dosar.

29. Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că recursul declarat de Ministerul Justiției al RM, la 19 noiembrie 2024, se consideră depus în termenul stabilit de art.434 din Codul de procedură civilă (a se vedea pct.23).

30. În continuare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare de la 01 septembrie 2023).

31. Din analiza recursului declarat de Ministerul Justiției al RM rezultă că, drept temei de declarare a recursului au fost invocate prevederile art. 432 alin. (1) lit. b, e) din Codul de procedură civilă (a se vedea pct. 25).

32. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că recursul este vădit neîntemeiat, astfel că norma prevăzută de art.432 alin.(1) lit.b) din Codul de procedură civilă, se referă la schimbarea sau consolidarea jurisprudenței Curții Supreme de Justiție prin admiterea recursului. Aplicarea acestui temei de recurs ține de discreția Curții Supreme de a-și extinde, uniformiza sau schimba jurisprudența. Pentru ca acest argument să fie invocat în mod temeinic, recursul trebuie să confirme lipsa jurisprudenței Curții Supreme cu privire la problemele de drept invocate în recurs, existența unei jurisprudențe contradictorii a Curții Supreme cu privire la acestea, fie modificarea circumstanțelor sociale sau juridice care să justifice schimbarea practicii uniforme a Curții Supreme de Justiție. Niciuna dintre aceste situații nu este invocată în recurs. Prin urmare, și în acest aspect acesta este vădit neîntemeiat.

33. Aici, instanța de recurs notează că, jurisprudența Curții Supreme de justiție pe categoria dată de litigii este una vastă și uniformă, respectiv nu se constată că decizia contestată ar fi contrară acesteia.

34. Cu referire la invocarea art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, recurentul susține că decizia instanței de apel este arbitrară și bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

35. Curtea Supremă de Justiție menționează că în sensul prevederilor lit.e) art.432 alin.(1) din Codul de procedură civilă, noțiunea de hotărâre arbitrară ori de apreciere vădit nerezonabilă a probelor urmează a fi stabilită în coraportul dintre mai multe principii.

36. Pentru a elucida înțelesul textului „hotărâre arbitrară” din art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție ține cont, inclusiv, de sensul atribuit acestei noțiuni de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, de exemplu, în cauza *Bochan v. Ucraina* (nr. 2), 5 februarie 2015, § 62, Curtea Europeană a notat că o decizie judecătorească

este arbitrară dacă, în esență, nu are nicio bază juridică în dreptul intern și nu stabilește nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă și rezultatul procedurii. Curtea Europeană consideră că o asemenea decizie reprezintă o „denegare a dreptății”. De asemenea, în cauza Balliktaş Bingöllü v. Turcia, 22 iunie 2021, § 75, Curtea Europeană a notat că se poate considera că printr-o decizie judecătorească a fost comisă o „eroare vădită” dacă instanța a comis o eroare de drept sau de fapt pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o vreodată și că aceasta este aptă să perturbe caracterul echitabil al procedurii.

37. Totodată, potrivit art.71 alin.(4) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, la interpretarea actului normativ se ține cont de nota de fundamentare, care a însoțit proiectul actului normativ respectiv și de alte documente care permit identificarea voinței autorității publice care a adoptat, a aprobat sau a emis actul normativ.

38. Nota informativă la Legea nr.246 din 31 iulie 2023 menționează următoarele: „...Utilizarea noțiunii de „hotărâre arbitrară” derivă din practica CtEDO, fiind utilizată pentru a defini situația în care judecătorii nu aduc nici o motivare pentru deciziile/hotărârile luate, sau când acestea sunt bazate pe greșeli evidente de fapt sau de drept comise de judecători. În esență, la categoria hotărârilor arbitrare ar putea fi atribuite și cele pronunțate cu bună știință contrar legii (în contextul art. 307 din Codul penal)...”. Iar, în nota de subsol la textul menționat în paragraful precedent, nota informativă aduce mai multe exemple din jurisprudența CtEDO în care hotărârile au fost considerate arbitrare sau bazate pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor. Nota de subsol menționează următoarele în ceea ce privește cauzele civile: „Exemple de procedură civilă: Respingerea fără o motivare clară a unui recurs într-o cauză civilă și menținerea unei decizii care era în mod clar contrară circumstanțelor cauzei, chiar dacă recurentul indica expres asupra acestei contradicții (a se vedea cauza Dulaurans v. France, 2000, § 38); Refuzul judecătorilor, fără vreun motiv, de a anula ordinul de eliberare din funcție, care era bazat pe un raport de evaluare a performanțelor anulat anterior de aceiași judecători (cauza Tel v. Turkey, 2017); Anularea de către instanța de recurs a deciziei instanței de fond (prin care au fost acordate compensații prevăzute de legislația muncii) fără a explica în vreun fel acest lucru și fără a face referire la lege, care prevedea aceste compensații (cauza Anđelković v. Serbia, 2013; Lazarević v. Bosnia and Herzegovina, 2020).

39. Din nota informativă menționată rezultă că sintagma „hotărârea arbitrară” urmează a fi definită prin prisma jurisprudenței CtEDO. În jurisprudența sa, CtEDO deseori folosește împreună sintagmele „hotărârea arbitrară” și hotărâre „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor”, fără a face o distincție clară între ele. Nota informativă menționează totuși că „la categoria hotărârilor arbitrare ar putea fi atribuite și cele pronunțate cu bună știință contrar legii (în contextul art. 307 Cod penal)”. Rezultă că în cazul hotărârii arbitrare, carența principală vizează încălcarea unei norme legale imperative, adică a unei prevederi normative care nu oferă nicio discreție

judecătorului. Lipsa discreției poate rezulta din claritatea textului prevederii normative, fie din practica uniformă și clară de aplicare a normei. Această carență nu se poate datora unei simple greșeli, ci trebuie comisă cu bună știință sau ca urmare a unei erori inexplicabile. Suntem în prezența unor asemenea situații atunci când instanța de judecată adoptă o hotărâre ce contravine unei norme imperative invocate participanții la proces sau de instanța judecătorească ierarhic superioară, fără a explica convingător de ce nu aplică acea normă.

40. Sub acest aspect urmează a fi reținute și constatările Curții Constituționale din Hotărârea nr.2 din 16 ianuarie 2025 (pct.149-150), potrivit căreia pentru a elucida înțelesul textelor contestate (inter alia ”hotărâre arbitrară”), destinatarii pot avea în vedere, inclusiv, sensul atribuit acestei noțiuni de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, de exemplu, în cauza *Bochan v. Ucraina* (nr. 2), 5 februarie 2015, § 62, Curtea Europeană a notat că o decizie judecătorească este arbitrară dacă, în esență, nu are nicio bază juridică în dreptul intern și nu stabilește nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă și rezultatul procedurii. Curtea Europeană consideră că o asemenea decizie reprezintă o „denegare a dreptății”. De asemenea, în cauza *Ballıktaş Bingöllü v. Turcia*, 22 iunie 2021, § 75, Curtea Europeană a notat că se poate considera că printr-o decizie judecătorească a fost comisă o „eroare vădită” dacă instanța a comis o eroare de drept sau de fapt pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o vreodată și că aceasta este aptă să perturbe caracterul echitabil al procedurii.

41. Din textul recursului nu constată în mod univoc vre-un argument care ar justifica constatarea că hotărârile contestate ar fi emise contrar normelor imperative aplicabile speței, precum și nici instanța de recurs nu a stabilit din textele hotărârilor contestate, raportate la circumstanțele cauzei.

42. Subsidiar, sintagma „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor” se referă la aprecierea probatoriului. Pentru admiterea unui recurs în baza acestei sintagme este necesară întrunirea cumulativă a următoarelor condiții: a) hotărârea să se bazeze pe o aprecierea eronată a probelor; b) aprecierea să fie vădit nerezonabilă; c) hotărârea contestată se bazează în mod determinant pe această apreciere.

43. Prin urmare, nu orice eroare în aprecierea probelor poate duce la admiterea recursului în temeiul art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, adică să fie evidentă pentru un profesionist și să nu poată fi explicată rațional. De asemenea, această eroare trebuie să fie determinantă pentru soluția din hotărârea contestată. Îi revine recurentului obligația să convingă instanța de recurs că aceste elemente sunt întrunite.

44. În speță, motivele menționate în cererea de recurs sunt similare celor invocate în cadrul judecării anterioare a cauzei, asupra cărora instanța de apel, s-a pronunțat corespunzător cu respectarea prevederilor legale.

45. Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea repetată a situației (redată în cererea de apel), nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are un caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

46. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele ierarhic inferioare. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

47. În contextul prevederilor art. 432 alin. (2) din Codul de procedură civilă, în cazul invocării inclusiv în recurs de către recurent a temeiurilor conținute la art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs verifică sub aspectul dat temeiurile recursului.

48. La acest aspect, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

49. Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p.141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

50. Cu referire la cauza nr. 2ra-1635/21, invocată de reprezentantul Ministerului Justiției al RM, în suplimentul la recurs, cu titlu de practică unitară, Completul de judecată menționează că nu poate fi apreciată ca fiind o practică uniformă a Curții Supreme de Justiție, întrucât aceasta a fost pronunțată în perioada anterioară modificării orientării jurisprudențiale în materia interpretării normelor legale aplicabile spețelor ce vizează aceeași problematică.

51. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, în prezent, practica Curții Supreme de Justiție a evoluat, iar soluțiile recente pe marginea unei astfel de categorii de litigii oferă o apreciere distinctă (a se

vedea de exemplu: cauza Mihail Jelezoglo vs Ministerul Justiției al RM – dosar nr. 2ra-621/23; cauza Ștefăniță Ion vs Ministerul Justiției al RM – dosar nr. 2ra-1121/23; cauza Saracuța Denis vs Ministerul Justiției al RM- dosar nr.2ra-1061/23).

52. Prin urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că decizia invocată de reprezentantul Ministerului Justiției al RM, nu pot fi considerată relevantă acestei categorii de cauze și nu corespunde liniei jurisprudențiale actuale a Curții Supreme de Justiție.

53. Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursul declarat de Ministerul Justiției al RM, împotriva deciziei din 26 septembrie 2024 a Curții de Apel Cahul, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare prin prisma art. 433 alin. (1) lit. f), urmează a fi apreciat ca fiind vădit neîntemeiat și considerat inadmisibil.

54. Ținând cont de cele expuse supra și în temeiul art. 431 alin. (1) și (2), art.433 alin. (1) lit. f), art.440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI

Declară inadmisibil recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, împotriva deciziei din 26 septembrie 2024 a Curții de Apel Cahul.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Gheorghe Stratulat